

Cetatea getică *Argedava* (Popești – jud. Giurgiu)

de Conf. Univ. dr. George V Grigore

Cetatea *Argedava* sau *Sargedava* (de la zeița *Sarmis* – *Leoaica* -, *Forța Vieții*) - aflată la *Popești*, oraș *Mihăilești*, jud. *Giurgiu* - era locul de unde *Burebista* i-a condus pe geți, pe daci și pe traci, cel mai numeros popor al Europei, în antichitate. „*Nu s-a scos decât un sfert, maximum o treime, din ce e acolo, sub pământ*”, spun vorbele regretatului arheolog acad. dr. *Alexandru Vulpe*, fost director al Institutului de Arheologie „*Vasile Pârvan*”, cel ce s-a ocupat întreaga viață de *Argedava*. Totul se desfășoară pe un deal, parcă pus cu mâna de uriași, pentru capitala „*celui dintâi și cel mai mare dintre toți regii Traciei*”, cel care i-a unit pe geți și pe daci într-o putere uriașă, descrisă cu uimire de istorici greci și romani ai antichității. De aproape un veac, arheologii au scos tezaure fabuloase din promontoriul de la *Argedava*, multe dintre ele dispărute sau înstrăinate. Și totuși, n-a fost decât un sfert...Doar o biserică străveche și un cimitir păraginit mai există, azi, pe culmea aceea de deal, cel mai lung și mai înalt promontoriu din toată *Câmpia Română*; o biserică ridicată acolo, acum aproape trei veacuri jumătate, de *Constantin Brâncoveanu*, spre dăinuirea cetății strămoșilor. Astăzi, *Argedava* nu mai înseamnă nimic. Arheologii au abandonat-o de vreo 15 ani, declarând oficial că e mai bine să crească bălăriile peste ea, ca să nu afle curioșii ce se ascunde acolo. Nimeni nu mai știe despre această capitală a lumii getice, la fel de importantă ca *Sarmizegetusa* dacă, și cu peste un veac mai veche. Un oraș milenar, îngropat sub picioarele tale, ca o mare capitală a lumii antice... Totul se află aici, dedesubt, palatul lui *Burebista*, sanctuarul, marile ateliere de olărit, locuințele impunătoare ale vitejilor *tarabostes*... Iar dedesubt, o cetate și mai veche, din epoca bronzului, care făcea comerț până spre *Mediterrana* și *Asia Mică*. O

rezervație arheologică ce-ar trebui să fie păzită și vizitată de zeci de mii de turiști. Pe malul abrupt al Argeșului, pe care în vremea aceea se naviga, acostau corăbii. Acum, în portul de odinioară sunt aruncate în devălmășie gunoaiele din satul Popești. Rămășițe ceramice sunt peste tot. E suficient să scormonești puțin cu vârful bocancului, printre mărăcini. În doar zece minute de plimbare pe promontoriul răscolit de vânt, se pot aduna o traistă de cioburi. Ceramici încrustate cu meandre fine, albe și rotunjite, toarte de ulcioare, o jumătate de vas cu picior, ba chiar și o frumoasă mărgea, despre care localnicii aveau să-mi spună c-a aparținut unei femei din nobilimea dacă, informații pe care le știu de când au săpat cu arheologii. Tot ei mi-au spus că în cimitirul medieval al bisericii, când se săpa un mormânt, groparii au scos, de la nici un metru jumătate, obiecte prețioase de ceramică neolitică. Cinci înmormântări au fost, în doar o săptămână, și mereu s-au găsit asemenea vestigii. Și biserica, și cimitirul, stau azi deasupra mării dave a lui Burebista. Nicolae Chiraș, un localnic pasionat de istorie, care-a stat mereu în preajma arheologilor la săpături, a văzut multe din tezaurile care-au fost găsite aici, în anii de dinainte de a se-nchide șantierul. Pălării pline de monede, statuete, podoabe, vase de cult pline de ornamente, un calendar solar de andezit, fibule, arme, unelte, oseminte, schelete de soldați îmbrăcați complet în armură, cu tot echipamentul pe ei. *„Avem tone de material scos de la Argedava, în depozitele noastre”*, avea să-mi spună și arheologul dr. Nona Palincaș, responsabilă de astăzi a șantierului, deplângând starea precară a acestor depozite, mărturisind că a ajuns să dea bani din buzunarul ei, doar pentru a cumpăra rafturi pe care să fie puse obiectele, că n-a avut bani nici măcar să plătească niște oameni care să coboare uriașele lăzi stivuite, pentru a vedea ce mai este prin ele. *„80% din totalul descoperirilor în domeniul olăriei făcute în Dacia aparțin sitului Popești”*, scria marele arheolog Radu Vulpe, cel care a identificat prima dată Popeștiul cu Argedaon, aducând dovezi ferme că cetatea lui Burebista a fost aici. Sătenii îmi spun că în școala veche din satul Popești era altădată un muzeu mare, în care puteai vedea o mulțime de relicve din

vremea lui Burebista. Astăzi, la *Muzeul Național de Istorie*, nu există mai mult de vreo douăzeci de exponate. Și nici măcar un colțișor dedicat Argedavei. Nici un indicator, pe vreun drum, asfaltat sau de țară, nu-ți arată calea spre Argedava. Nicăieri nu vezi un panou, nici măcar în fața promontoriului, sau a bisericii, pe care să scrie măcar două vorbe, în care să fie pomenit numele lui Burebista. Altădată, își amintește Nicolae Chiraș, veneau copiii cu școala și îi făceau „pionieri”, aici pe vârful cetății. Era un trotuar cu dale, ce urca dealul, era un muzeu... Acum, nu mai e nimic. Nimeni nu mai vine prin pustietățile astea, în afară de unii inși „dubioși”, cu detectoare de metale. Cât de important este acest sit pentru istoria noastră? Este foarte însemnat pentru că, alături de Sarmizegetusa, aici îl avem pe celălalt mare conducător politic al culturii getice, Burebista. Există surse clare precum acea inscripție săpată în marmură de la Dionysopolis (Balciul de azi), în care un cetățean important al orașului, Acornion, este trimis la Argedava într-o misiune diplomatică, pentru a-l întâlni pe tatăl lui Burebista, după care ajunge și la Burebista însuși. Zice inscripția, *„cel mai mare și cel dintâi dintre regii din Tracia, stăpânind tot pământul de dincoace de Dunăre și de dincolo, în cea dintâi și cea mai bună prietenie, atrăgându-și bunăvoința regelui spre binele orașului”*. Apoi, este poziția excepțională a Argedavei, pe promontoriul acela înalt, de unde se putea supraveghea militar și comercial orice mișcare pe Argeș, pe ruta dintre sud-estul Transilvaniei, Dunăre și mare. O fortificație formidabilă, cu trei șanțuri de apărare, cu templu lung de peste 20 de metri, clădiri mari, un centru de olărit grandios în epocă și, totodată, unul comercial, cu cel mai mare număr de importuri elenistice cunoscute la vremea aceea. Niște oameni extrem de conectați la lumea din jur, care aveau legături cu întreaga Europă. O dată, un centru economic, politico-militar și spiritual, o capitală în adevăratul sens al cuvântului. Capitala de început a Statului Dac Centralizat făurit de Burebista, Argedava, reprezintă astăzi un promontoriu, cărui nume se spune Nucet; o movilă ce înaintează ca o săgeată spre albia Argeșului, pe malul drept al acestuia, la care ajungi

prin traversarea Comunei Popești-Novaci, denumită Popești, și notată pe hartă în Județul Giurgiu. Promontoriul Nucetului are 6 niveluri de civilizație, fiind locuit neîntrerupt până în zilele noastre. Nucetul este numai creștetul unui complex de cetăți getice întinse pe o rază de cel puțin 17 Km, de la Grădinari - Ogrezeni și până la Adunații Copăceni, puternice fortificații construite pe structurile străvechi ale unor așezări, ale căror datare depășește 10.000 de ani, socotiți de la anul de grație în care scriem aceste rânduri, adică 2002 conform calendarului creștin. Studiate în teren, movilele de astăzi se dovedesc a fi rovinele „din câmpii“ la care face referire Mihai Eminescu, fortificații pe linia Argeșului, folosite mii și mii de ani ca linie de apărare a Țării Zeilor, în spatele Okeanului Potamos, pe direcția Centrului Spiritual al Țării. Aici identificăm, și noi, desfășurarea bătăliei de la Rovine a lui Basarab Mircea zis „Cel Bătrân”, tot în aceste locuri și Mihai Voevod Pătrașcu fiul Teodorei – Basarab, zis „Cel Viteaz” – Reunificatorul, și-a concentrat forțele armate împotriva invadatorilor străini la Ogrezeni, unde și-a format „ogreziile”, adică batalioanele, iar la Gorneni, în apropiere, a fost dat semnalul de luptă. Ultimul Basarab, Constantin Brâncoveanu, pentru a proteja Argedava și împrejurimile sacre cu pădurea Novăceanca, a ridicat nenumărate biserici pe care le-a înzestrat cu pământ și păduri, în felul acesta urmărind protejarea acestor locuri. Astfel, biserica din Nucet este ridicată de Domnul Constantin Brâncoveanu la 1688, ornată cu splendidul brâu brâncovenesc, sursă de inspirație a lui Constantin Brâncuși pentru Coloana Infinitului. Deasupra altarului acestei biserici au existat doi dragoni. Astăzi mai poate fi admirat numai unul singur. Alegerea nu credem că a fost deloc întâmplătoare, locul cu pricina fiind un important centru ecleziastic în secolul al V e.n., așa după cum ne arată și numele ce-l poartă ... Popești (Popii din Nucet). Denumirea de Nucet foarte posibil se trage de la Sfântul Nicetas care a întemeiat în Dacia, la Angesem, un episcopat ridicat la rang de Mitropolie în sec. VI, alături de Episcopia de Milcov. Denumirea de Novaci, face trimitere la „uriașii” de altă dată. Cimitirul de lângă biserică, astăzi

mai mult devastat, mai păstrează încă cruci având pe ele desenate un Soare. Spun unii că din partea de Nord-Est a cetății, a fost ridicată cu macaraua o placă foarte mare de andezit având desenată pe ea un Soare. În ce muzeu a fost oare expusă ? Din partea de Est a cetății au fost ridicate cca. 6 vetre de cult și stâlpii unui Calendar Geto-Dac. Se naște întrebarea: unde sunt aceste vetre de cult și Stâlpii Calendarului?

- Desenul unei vetre de cult este prezentat sumar de Mioara Turcu în lucrarea „Cetăți geto-dacice în Câmpia Munteniei”. De o parte și de alta a Argedavei se întind mai mult de 7 cetăți getice. Codul monumentului istoric este: GR-I-s-A-14816. Cercetările din acest loc au scos la lumină vestigii reprezentative pentru colibele, vetrele de foc, uneltele, depozitele de grâne din acele vremuri. S-au mai descoperit calendare solare și, se bănuiește, scheletele a 80 de uriași, de aproximativ 4 metri înălțime. Experții consideră că Cetatea Argedava a fost clădită pe o terasă, dominând Valea Argeșului. Era apărată de bălțile din luncă și de trei șanțuri transversale, implicit de un val de pământ. Primul sector al cetății, din vârful promontoriului, a fost un sit rezidențial (o acropolă) căruia îi urmează o zonă destinată locuințelor, despre care există indicii că prezenta un aspect modest. Al treilea sector ar fi fost un loc de refugiu pentru populație, în caz de pericol iminent. Acropola era formată din mai multe camere, printre care și un dom cu orientare SE-NV. Edificiul a fost un loc format din mai multe vetre, dintre care una dintre acestea era decorată cu simboluri religioase. Celelalte încăperi erau folosite în scop domestic (o debara cu vase în care se păstrau alimente, o cameră ce adăpostea un cuptor de mari dimensiuni, o sală unde s-ar fi aflat un război de țesut). Această structură ar fi avut pereți din teracotă și ar fi fost acoperită cu țigle, elemente întâlnite la numeroase construcții de tip dava, din secolul al II-lea î.Hr. Alte investigații au adus la lumină un număr mare de căni din lut ars, cu decorații în relief după modelul celor elenistice, monede de factură geto-dacică, dar și străine, (dinari de argint republicani, monede din Mesembria, Apollonia, Amisos, bucați de drahme din Dyrrhachium, Tassian, în original, dar și

imitații). La aproximativ un kilometru sud-vest de acropolă se aflau 12 tumuli, dintre care numai patru au fost cercetați până acum. Fiecare dintre aceștia conțineau un mormânt de incinerare aparținând unui războinic și, în general, unei căpetenii mari. S-au identificat și podoabe, respectiv agrafe de metal, inele și ornamente pentru hamuri. Lucrurile găsite înăuntru ar indica faptul că războinicii incinerați ar fi fost niște căpetenii mari. Incinerarea a fost probabil făcută la baza tumulului, rămășițele funerare fiind așadar amestecate cu pământul și depozitate într-un mormânt. Printre armele găsite acolo sunt spade La Tène, pumnale curbate, vârfuri de lănci, cămăși de zale și părți din scuturi făcute din bronz. Obiectele de ornament sunt rare, câteva agrafe de metal, inele și ornamente pentru hamuri. Olăria prezintă semne caracteristice geto-dacilor (fructiere făcute de mâna, căni decorate cu reliefuri și rar câte o amforă de tipul Kos). Până acum nici un mormânt pentru persoane simple nu a fost identificat, ceea ce reprezintă încă o confirmare a absenței funeraliilor în Dacia, pe toată perioada târzie La Tène.

Acum această importantă locație arheologică antică așteaptă un muzeu pe măsură și o organizare de șantier ce va trebui să aducă la lumină tainele încă ascunse sub tonele de pământ așezate în mii de ani de istorie. Astfel turismul va putea să se dezvolte, iar istoricii să studieze modul în care trăiau strămoșii noștri geto-daci.

Surse: adevarul.ro; ziarulnatiunea.ro; cunoastelumea.ro; istoria.md; sfatulbatranilor.ro; formula-as.ro

Fragmente ceramice descoperite la Argedava

Coif descoperit în necropola de la Argedava

Fragment de camasa de zale descoperita la Argedava

Umbo de scut descoperit in necropola de la Argedava

Celebra ceasca dacica descoperita la Argedava